

**Matbuat Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun**

(Resmî Gazete ile ilâm : 24 . IX , 1946 - Sayı : 6416)

No.  
4955

Kabul tarihi  
20 . IX . 1946

**BİRİNCİ MADDE** — Matbuat Kanununun 9, 12, 15, 17, 18, 27, 30, 34, 35, 48, ve 55 nci maddeleri aşağıda yazılı şekillerde değiştirilmiştir:

Madde 9. — Gündelik veya mevkut gazete veya mecmua çıkarmak isteyenler, gazete ve mecmuanın çıkarılacağı yerin en büyük mülkiye âmirine aşağıda istenilen malûmatı havi imzalarıyla bir beyanname vermeğe mecburdurlar:

- A) Gazete veya mecmuanın adı;
- B) Gazete veya mecmuanın sahibinin adı, soyadı, uyruğu ve iş ve ev adresi;
- C) Yazı işlerini fiilen idare edecek olanın adı, soyadı, uyruğu ve ikametgâhi;
- D) Nerede yazılıp idare edileceği, nerede basıldığı ve basılacağı matbaa ve matbaacının adı ve soyadı;
- E) Siyasi olup olmadığı;
- F) Ne vakitlerde çıkarılacağı;
- G) Hangi dillerde çıkarılacağı;
- H) Sermayeyi tedarik edenler başkaları ise onların hepsinin ve sermaye kanunun dairesinde kurulmuş bir şirkete ait ise mukavelenamesinin aslı veya tasdikli suretiyle beraber şirketin idare meclisini teşkil veya şirketi temsil eden kimse lerin adı, soyadı, memleketi, iş ve ev adresleri ve uyrukları;
- I) Gazete veya mecmua bir cemiyete ait ise tüzüğünün tasdikli suretiyle idare kurulunu teşkil edenlerin adı, soyadı, memleketi, iş ve ev adresi.

Beyanname muhteviyatında hâsıl olacak değişikliklerin vukuundan beş gün içinde bildirilmesi lâzımdır.

Beyanname vermiş olanlara bu kanunda gazete veya mecmuanın sahibi denilir.

Madde 12. — Gazete veya mecmua sahiplerinde aşağıda yazılı vasıf ve kayıtların bulunması şarttır:

- A) Türk olmak;
- B) Yirmi bir yaşını bitirmiş olmak;
- C) Hükümetin müsaadesi haricinde ecnebi bir Devlet hizmetinde bulunmuş olmamak veya bulunmamak;
- D) Resmî bir makama karşı ecnebi uyrukluğ u iddiasında bulunmuş olmamak;
- E) Kısıtlı olmamak;
- F) Bilfiil Devlet memuru ve asker ve ordu mensubu olmamak (Hususi kanunları mâni olmadıkça meslekî ve ilmî gazete ve mecmua çıkarabilirler);

G) Türk Ceza Kanununun 587 nci maddesinin birinci fıkrasında yazılı cezaları müstelzim suçlarla, ikinci babının üçüncü fashında yazılı 192 nci madde ve üçüncü babının birinci fashında yazılı zimmet ve ihtilâs, ikinci fashında yazılı irtikâp, üçüncü fashında yazılı rüşvet ve 229 ncu madde ve 286 nci maddenin ilk fıkrası ve 278 nci madde ve altıncı babının üçüncü fashında yazılı sahtekârlık ve sekizinci babının birinci fashında yazılı 415 nci madde ve 416 nci maddenin son fıkrası ve 419 ncu maddenin ikinci fıkrası ve 426, 427, 428 nci maddelerle 430, 431 nci maddelerinin birinci fıkraları ve üçüncü fashında yazılı fuhsa tahrik ve hırsızlık ve yağmacılık ve dolandırıcılık ve hileli iflâs ve emniyeti suiistimal suçlarının

dan biriyle hüküm giymemiş olmak;

H) Vatan, Millî Mücadele, Cumhuriyet ve inkilâp aleyhinde bulunmaktan herhangi bir mahkeme veya yetkili bir kurul tarafından malikûm olmamak;

T) Millî Mücadelede işgal altında düşman emellerine hizmet edici neşriyat yapmamış olmak.

Madde 15. — Gazete veya mecmuanın yazı işlerini fiilen idare eden kimse için 12 ncı maddede yazılı vasıf ve kayıtları haiz olması şarttır.

Madde 17. — Beyannameyi alan en büyük mülkiye âmiri, beyanname müde-recatını mahsus defterine kaydettirdikten sonra karşılığında bir alındı verir.

Beyanname kanununun aradığı malûmatı ihtiva etmediği takdirde en büyük mülkiye âmiri üç gün içinde ikmalini ister. Noksanlar bu müddet içinde tamamlanmazsa beyanname verilmemiş sayılır.

Beyanname hakikate uygun olmadığı takdirde 18 ncı madde hükmüne tevfikân takibat icrası için keyfiyet savcılığa bildirilir.

Gazete veya mecmuanın sahibi ile yazı işlerini fiilen idare edecek olanlar kanuni vasıf ve şartları haiz bulunmadıkları takdirde de beyanname verilmemiş sayılır.

Madde 18. — Yukarıki maddeler hükmüne aykırı olarak neşredilen gazete veya mecmua en büyük mülkiye âmirinin emriyle derhal kapatılır ve aşağıdaki cezai hükümler uygulanır:

A) Beyanname vermeksizin neşredilen gazete veya mecmuayı neşredenlerden 500 liradan eksik olmamak üzere ağır para cezası alınır. Tekerrürü halinde bir aydan altı aya kadar hapis cezası ile beraber 500 liradan eksik olmamak üzere ağır para cezası hükmolunur.

B) Beyanname muhteviyatının hakikat hilâfı olduğu anlaşılırsa Türk Ceza Kanununun 343 ncü maddesi hükmü uygulanır.

C) Bu suretle neşredilen gazete veya mecmua vasıtasıyla bir suç işlendiği takdirde bunun cezası da ayrıca verilir.

Madde 27. — Her gazete veya mecmuanın neşriyatından doğan mesuliyet yazı işlerini fiilen idare eden zat ile bu gazete veya mecmuanın sahibine aittir.

Muharrirler kendi imzalarını taşıyan yazılardan ve ressamın imzalarıyla çıkan resimlerden dolayı gazete veya mecmuanın sahibi ve yazıişlerini fiilen idare edenle birlikte Türk Ceza Kanununun 64 ncü maddesinin birinci fıkrası mucibince şerik sayılırlar.

Takma adla veya imzasız veya remizli imza ile çıkan yazı ve resimlerin muharrir ve ressamı da geçen fıkra hükümleri dairesinde mesuldürler.

Takma adla veya imzasız veya remizli imza ile intişar eden yazı ve resimlerin muharrir ve ressamlarının hüviyetlerini mahallin en büyük mülkiye âmiri veya Cumhuriyet savcısı her istediği zaman gazete veya mecmuanın sahiplerinden ve yazıişlerini fiilen idare edenlerden sorabilirler.

İstenilen bu malûmatı üç gün zarfında vermezler veya yanlış olarak verirlerse gazete veya mecmua intişar etmekte bulunduğu takdirde mahkemeden alınacak kararla kapatılır ve neşriyatın mahiyetine göre yapılacak kanuni takip hariç olarak bundan dolayı üç aydan eksik olmamak üzere hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

Şu kadar ki, takibat yapılmadan evvelistenilen malûmat bildirilecek olursa tere-ttüh edecek cezanın dörtte üçü ve takibat esnasında bildirilmişse yarısı indirilir.

Muhbir, muhabir ve muharrirler verdikleri haberlerin neşrinden doğacak suçlardan mesul olup gazete veya mecmuanın sahibi ile yazıişlerini fiilen idare eden

kimse de bunlarla birlikte Türk Ceza Kanununun 65 nci maddesi mucibince mesul olurlar.

Madde 30.— Millî hisleri inciten veya bu maksatla millî tarihi yanlış gösteren yazıları neşredenler 300 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Türk Ceza Kanununun 159, 266 ve 268 nci maddeleri hükümleri dışında sıfatlarından, memuriyet veya vazifelerinin ifasından dolayı Büyük Millet Meclisi veya Bakanlar Kurulu veya resmî heyetler üyelerinden veya Devlet memurlarından ad zikretmiyerek bir veya bir kaçının veya hepsinin müphem ve suizannı davet edecek mahiyette mütecavizane yazı ve resimlerle şeref ve haysiyetlerini ihlâl edenler aşağıda yazılı olduğu üzere cezalandırılırlar:

Bu fiil ve hareketler :

1. Büyük Millet Meclisi veya Bakanlar Kurulu Üyelerinden biri veya birkaçı veya hepsine karşı işlenmiş ise verilecek ceza altı aydan iki seneye kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıdır.

2. Resmî heyetler üyeleriyle Devlet memurlarından biri veya birkaçı veya hepsi aleyhinde işlenmiş ise verilecek ceza üç aydan bir seneye kadar hapis ve 50 liradan 200 liraya kadar ağır para cezasıdır.

Madde 34. — 1. Türk Ceza Kanununun hükümleri dışında olarak uydurulmuş veya tahrif edilmiş veya mahiyeti esaslı surette değiştirilmiş haber veya belgeleri veren muhbir veya muhabirle bu kabül haber, yazı veya belgeleri bilerek neşir veya nakledenler aşağıdaki şekilde cezalandırılırlar:

A) Bu fiil ve hareketler halkın huzurunu bozarak heyecana düşürecek mahiyette olursa üç aydan bir seneye kadar hapis ve 500 liradan eksik olmamak üzere ağır para cezası;

B) Bu fiil ve hareketler, Devlete veya Devlet kuvvetlerinden herhangi birine veya birkaçına veya hepsine karşı halkın güvenini bozacak mahiyette olursa altı aydan iki seneye kadar hapis ve 1000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası;

C) Resmî sıfatı haiz olan kimselere ait belgeleri tahrif ederek veya mahiyetini esaslı surette değiştirerek veya başka birine isnat ederek neşredenlerle uydurulmuş belgeleri bir kimseye isnat ederek neşredenlere üç aydan bir seneye kadar hapis ve 500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası,

Hükmolunur.

II - Resmî meclislerin neşri caiz olan müzakerelerini tahrif veya mahiyetini esaslı surette değiştirerek veya uydurma kısımlar ilâve ederek neşredenler üç aydan eksik olmamak üzere hapis ve 500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

III - Gazete veya mecmualardaki haber, yazı ve havâdislerin başlıkları, bu haber, yazı ve havâdislerin metinlerine uymadığı ve bu hal halkın huzurunu bozarak heyecana düşürecek mahiyette bulunduğu takdirde 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Madde 35. — I - A) İddianamenin, son tahkikatın açılmasına mütaallik kararın, bir cürme ait herhangi tahkikat kâğıt ve vesikalarının duruşmada okunmazdan evvel neşri yasaktır. Ancak mahkemenin veya Cumhuriyet savcısının müsaadesiyle ve bütün gazetelere birden icrası lâzımgelen tebliğlerine tevfikân bu vesikaların neşri caizdir.

B) İspatı caiz olmayan sövme ve hakaret dâvasına ait zabıtların ve buna mütaallik şikâyetnamelerin aynen veya hülsâten neşri yasaktır.

C) Münderecafi umumî âdap ve ahlâka dokunabilen adlî tıp raporlarının neşri yasaktır.

D) Yargılamanın gizli olması kararlaştırılan dâva zabutlarının, mahkemenin müsaadesi olmaksızın neşri yasaktır.

E) Ceza tahkikatı başladıktan sonra ilk tahkikat esnasında sorgu yargıcının muvafakati ile ve hazırlık tahkikatı sırasında yalnız Cumhuriyet savcısının emriyle yapılmakta olan tahkikata ve adlî muamelelere mütaallik havadislerin ve cümle yapanlarla cürme kurbanı olanların fotoğraflarının neşri yasak edilebilir. Buna muhalefet ancak Cumhuriyet savcısının bu bahsteki yazılı emrinin gazete veya mecmua idarehanesine tebliğinden itibaren suç olur.

F) Neşri caiz eski bir ilâmın kötü niyetle veya yeni bir hükmün kötü niyetle neşri sövme ve hakaret iddiasıyla kovuşturma yapılmasına ve ceza verilmesine mâni değildir.

G) Devlet emniyetiyle alâkadar meseleler hakkında yapılmakta olan tahkikattan ve yine Devlet emniyeti bakımından alınan tedbirlerden bahseden yazılar memnudur. Ancak bu tahkikatı yapmağa veya bu tedbirleri almağa yetkili makam tarafından bu hususta müsaade verilebilir.

H) Yargılama müzakerelerinin neşri yasaktır.

I) Gizli bakılmıyan boşanma dâvalarında ancak iki tarafın ve şahitlerin isimleri, sıfatları ve adresleri, mevzuubahsolan ve karar verilen hukuki meselelerin kısaca izahı, şahitlerin şahadetlerinin aynı olmamak şartıyla kısaca mevzuu ve hükmün fıkrası yazılabilir.

Bu hükümlere muhalif hareket edenlerden 200 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası alınır.

II - Bir ceza dâvasının başlamasıyla hükmün kesinleşinceye kadar yargıç ve mahkemenin kararları ve muameleleri hakkında mütaallâ serdedilemeyeceği gibi böyle bir dâvanın görülmesi sırasında adlî işlemleri karıştırabilecek veya tahkikatın gidişi üzerinde tesir yapabilecek neşriyatta bulunulamaz.

Bu fıkra hükmüne muhalefet edenler bir aydan üç aya kadar hapis veya 200 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Madde 48. — Gazete veya mecmuanın mesulleri matbuanın neşriyatından tevelliüt edebilecek her türlü cezai ve hukuki mesuliyetlere halel gelmemek üzere bir memurun vazifesine mütaallik fiillere ait olarak gazete ve mecmualarda yapılan neşriyat hakkında bir Devlet memuru veya salâhiyetli makam tarafından gönderilen cevapları meccanen neşretmeğe mecburdur.

Cevap ve tashihler gazete veya mecmuanın bu cevap ve tashihlerin vusulünü mütaakip ilk çıkacak nüshasının aynı sahifesinin aynı sütununa aynı punto harflerle hiçbir ilâve ve tayyolunmaksızın neşredilecektir.

Neşriyat Devlet memurunun şahsına da taallük ettiği takdirde bu memur ayrıca cevap vermek hakkına maliktir.

Bir gazete veya mecmuanın neşriyatında zikir ve telmih edilen hakiki veya hükmî şahısların o neşriyata cevap vermeğe hakları vardır. Cevap, gönderenin imzasını havi olmak ve taallük eylediği yazının iki mislini geçmemek lâzımdır.

Cevap, gazete veya mecmua hakkında hakareti mutazammın sözleri ve suç teşkil edebilecek mahiyetteki ifadeleri havi olursa veya neşrinden üç ay geçmişse dercinden imtina edilebilir. Cevap ve tashihindereinden imtina halinde imtinanın sebepleri derhal mahallî Cumhuriyet savcılığına yazı ile bildirilir. Gazete için hakareti mutazammın veya suç teşkil edebilecek mahiyetteki ifadeleri havi cevaplarda Cumhuriyet savcılığı gazetenin talebi üzerine münasip göreceği tadilleri yapar. Bu

tadillerden sonra cevabın neşrinden imtina edilemez.

Cevabın neşrinden sonra gazete veya mecmua aynı memura veya aynı şahsa ve aynı meseleye taallûk eden yeni mahivette neşriyat yaparsa yukarıdaki şartlar dairesinde ve bu dela yazının üç mislini tecavüz etmemek üzere tekrar bir cevap neşrine mecburdur.

Resmî Meclislerin müzakereleri sırasında herhangi bir kimseye karşı yukubulan târiz veya mütecevizane sözlerin tam me' veya hulfâsa olarak neşri halinde bu kimsenin verdiği karşılığın târiz veya te avüze ait kısmına munasır olmak üzere resmî zabıtlardaki suretinin aynen, resmî zabıt yoksa bu neşriyatın iki mislini geçmemek üzere vereceği cevabın aynı sahifenin aynı sütununda ve aynı punto harflerle neşrini isteyebilir.

Bu maddenin birinci fıkrasında yazılı mecburiyetin yerine getirilmemesi halinde 500 liradan 1000 liraya kadar ve diğer fıkralardaki mecburiyetlerden imtina halinde 200 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Mahkeme bu suçlardan dolayı açılacak dâvaları on gün içinde karara bağlar. Hükmünde, dercinden imtina olunan cevap ve tasbihlerin, bu maddenin gösterdiği şekil ve şartlar dairesinde dercine de karar verilir ve kararın bu kısmı derhal infaz olunur. Mahkemenin bu kararını yerine getirmiyen gazete veya mecmuanın mesulleri, yukarıda yazılı cezalara çarptırılır.

Hakkında neşriyat yapılan şahıs ölmüş ise cevap vermek hakkı koca, usul ve furuuna intikal eder. Bunlardan biri tarafından cevap ve tasbih hakkının kullanılması diğerlerinden bu hakkı iskat eder.

Madde 55. — Türk Ceza Kanununun 426, 427, 480 ve 482 nci maddeleriyle bu kanunun 18 nci maddesinin (A) ve (B) fıkraları ve 8, 19, 20, 28, 29, 30, 33, 34, 35, 44, 47, 48 nci maddeleri şümulüne giren suçlardan dolayı hazırlık tahkikatı yapılır.

Bu kanunda yazılı olan veya matbuat vasıtasıyla işlenen suçlara ait dâvaların duruşması ve teyiz incelenmesi tatilde görülen müstaeel işlerden sayılır.

İKİNCİ MADDE -- Matbuat Kanununda yazılı (Umumi neşriyat müdürü) ve ya (Umumi neşriyatı idare eden) tâbirleri, (Yazı işlerini fiilen idare eden kimse) şeklinde değiştirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

23 Eylül 1946

<i>Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	21 . IX . 1946 ve 1/12
<i>Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	23 . IX . 1946 ve 1/1129
<i>Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 1 220,260,279:318,325:367,372:416,418: 429,430,433:441